

HET BASISPROFIEL

Notitie bij de ontwikkeling van een Wijkgezondheidsprofiel en de extrapolatie van de GGD-gezondheidsmonitorcijfers.

Project Wijktools preventie-curatie, Anke van Gestel (AvG), augustus 2013

Het basisprofiel

Het basisprofiel is een overzicht van mogelijke onderwerpen, indicatoren en bronnen voor een wijkgezondheidsprofiel. Het is gebruikt als uitgangspunt voor het verder, op maat, uitwerken van een wijkgezondheidsprofiel in de pilotwijken.

Totstandkoming basisprofiel

Het basisprofiel is ontwikkeld door de epidemioloog (AvG) van het project na bestudering van bestaande wijkprofielen/-scans en beschikbare bronnen, in overleg met Annet Joustra van ROS Robuust en met input van de werkgroep Regionale Informatie Voorziening van het RIVM. Het basisprofiel is besproken met de kernteams waarna het is aangepast.

Inhoud basisprofiel

Het basisprofiel bevat enkele kerncijfers over bevolkingskenmerken, gezondheidstoestand, gezondheidsdeterminanten, gezondheidszorg en preventie (gebaseerd op het conceptuele model voor de volksgezondheid van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning van het RIVM) horende bij het aandachtsgebied. Het aandachtsgebied kan een buurt, wijk, postcodegebied of dorp zijn. *Hierbij de kanttekening dat niet alle cijfers op het gewenste niveau beschikbaar zijn en er dan gezocht moet worden naar de meest optimale benadering van dat gebied.* Daarnaast bevat het basisprofiel vergelijkende cijfers op gemeente, regio en/of landelijk niveau. De vormgeving van het basisprofiel is vrij; dat wil zeggen dat elke werkgroep in de wijk hier een eigen aansprekende manier voor kan verzinnen.

Basisprofiel (augustus 2013)									
	Indicator	Bron#	Jaar	Leeftijds- klasse	Wijk	PC4	Gemeente	GGD- Regio	Land
Externe ontwikkelingen									
Demografie									
Bevolkingsomvang ¹									
Leeftijdsopbouw ¹									
Aantal inwoners									
*0-14 jaar									
*15-24 jaar									
*25-44 jaar									
*45-64 jaar									
*65+ jaar									
- 65-74 jaar									
- 75+ jaar									
Bevolkingsprognose (aantal/ %/ index)									
Aantal inwoners 2020									
*0-14 jaar									
*15-24 jaar									
*25-44 jaar									
*45-64 jaar									
*65+ jaar									
- 65-74 jaar									
- 75+ jaar									
Aantal inwoners 2030									
*0-14 jaar									
*15-24 jaar									
*25-44 jaar									
*45-64 jaar									
*65+ jaar									
- 65-74 jaar									
- 75+ jaar									

	Indicator	Bron#	Jaar	Leeftijds- klasse	Wijk	PC4	Gemeente	GGD- Regio	Land
Etniciteit Huishouden Sociaal-culturele ontwikkelingen	Aantal inwoners 2040	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012						
	*0-14 jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	0-14					
	*15-24 jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	15-24					
	*25-44 jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	25-44					
	*45-64 jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	45-64					
	*65+ jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	65+					
	- 65-74 jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	65-74					
	- 75+ jaar	ABF (Primos)/ROS-wijkscan	2012	75+					
	Niet-westers allochtoon	CBS	2012						
	- Eenpersoonshuishouden	CBS	2012						
Sociaaleconomische status	Statusscore	SCP	2010						
Karakteristieken gebied	Stedelijkheid	CBS	2012						
Determinanten van gezondheid									
Persoonsgebonden factoren									
Lichaamsgewicht	Overgewicht	GGD-monitor	2008	2-11		*			
		GGD-monitor	2011	12-18		*			
		GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			
Leefstijl									
Alcoholgebruik	Binge-drinker	GGD-monitor	2011	12-18		*			
	Overmatige drinker	GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			
Roken	Rookt	GGD-monitor	2012	19-64		*			
Lichamelijke activiteit	Voldoet niet aan norm gezond bewegen	GGD-monitor	2011	12-18		*			
		GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			

	Indicator	Bron#	Jaar	Leeftijds- klasse	Wijk	PC4	Gemeente	GGD- Regio	Land
Fysieke omgeving oordeel buurt Sociale omgeving Eenzaamheid Leefbaarometer Totaalscore leefbaarometer, 7 klassen - bevolkingssamenstelling - woningvoorraad - publieke ruimte - veiligheid - sociale samenhang - niveau voorzieningen	Eet niet dagelijks groente	GGD-monitor	2011	12-18		*			
	Eet niet dagelijks fruit	GGD-monitor	2011	12-18		*			
	Onvoldoende buurt	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	Is (zeer) ernstig eenzaam	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	GGD-monitor	GGD-monitor	2012	65+		*			
	Totaalscore leefbaarometer, 7 klassen	Leefbaarometer	2012						
	Dimensie Bevolkingssamenstelling	Leefbaarometer	2012						
	Dimensie Woningvoorraad	Leefbaarometer	2012						
	Dimensie Publieke ruimte	Leefbaarometer	2012						
	Dimensie Veiligheid	Leefbaarometer	2012						
Dimensie Sociale cohesie	Leefbaarometer	2012							
Dimensie Voorzieningen	Leefbaarometer	2012							
Preventie en zorg									
Zorgaanbod	Aantal fte huisartsen per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	Aantal fte fysiotherapeuten per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	Aantal fte verloskundige per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	Aantal fte apothekers per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	<i>Kaart met zorgaanbod</i>	ROS-wijkscan							
	Reisafstand dichtbijzijnde huisarts	ROS-wijkscan							
	Reisafstand dichtbijzijnde fysiotherapeut	ROS-wijkscan							

	Indicator	Bron#	Jaar	Leeftijds- klasse	Wijk	PC4	Gemeente	GGD- Regio	Land
Zorgvraag (zorggebruik)	Reisafstand dichtbijzijnde verloskundige	ROS-wijkscan							
	Reisafstand dichtbijzijnde apotheek	ROS-wijkscan							
	Aantal HA-episodes (c.q. patiënten) per 1000 inwoners								
	- diabetes	ROS-wijkscan/HIS							
	- dementie	ROS-wijkscan/HIS							
	- depressie	ROS-wijkscan/HIS							
	- copd	ROS-wijkscan/HIS							
	- artrose	ROS-wijkscan/HIS							
	- hart- en vaatziekten	ROS-wijkscan/HIS							
	- hoge bloeddruk	ROS-wijkscan/HIS							
Psychische en sociale problemen, aantal huisartsencontacten	ROS-wijkscan/HIS								
Mantelzorg krijgen	Mantelzorg krijgen	GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			
Prognose zorgaanbod	Aantal fte huisartsen per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	Aantal fte fysiotherapeuten per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	Aantal fte verloskundige per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							
	Aantal fte apothekers per 1000 inwoners	ROS-wijkscan							

	Indicator	Bron#	Jaar	Leeftijds- klasse	Wijk	PC4	Gemeente	GGD- Regio	Land
Prognose zorgvraag									
Huisartsenzorg	Aantal HA-episodes (c.q. patiënten) per 1000 inwoners - diabetes - dementie - depressie - copd - artrose - hart- en vaatziekten - hoge bloeddruk Psychische en sociale problemen, aantal huisartsencontacten	ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan ROS-wijkscan							
		ROS-wijkscan							
Gezondheidstoestand									
Geboorte									
Geboorte	Aantal geboorten per 1000 inwoners	CBS	2012						
Levensverwachting									
Levensverwachting	Levensverwachting bij geboorte	Zorgatlas RIVM	2007-2010						
Mortaliteit									
Totale sterfte	Aantal sterfgevallen per 1000 inwoners	CBS	2012						
	Totale sterfte, afwijking landelijk gemiddelde	Zorgatlas RIVM	2007-2010						
	Sterfte kanker, afwijking landelijk gemiddelde	Zorgatlas RIVM	2007-2010						
	Sterfte hart- en vaatziekten, afwijking landelijk gemiddelde	Zorgatlas RIVM	2007-2010						

	Indicator	Bron#	Jaar	Leeftijds- klasse	Wijk	PC4	Gemeente	GGD- Regio	Land
Ziekten en aandoeningen									
Voorkomen van ziekten en aandoeningen	Diabetes, vastgesteld door arts	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	Chron. luchtwegaandoen, vastgesteld	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	Artrose heup of knie, vastgesteld	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	Hoge bloeddruk, vastgesteld	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	Hartinfarct, vastgesteld	GGD-monitor	2012	19-64		*			
	Kanker, vastgesteld	GGD-monitor	2012	19-64		*			
Kwaliteit van leven									
Ervaren gezondheid	Ervaren gezondheid matig-slecht	GGD-monitor	2008	0-11		*			
		GGD-monitor	2011	12-18		*			
		GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			
Psychische gezondheid	Psychisch ongezond (MHI-5)	GGD-monitor	2011	12-18		*			
		GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			
Lichamelijk en psychisch functioneren	Beperkt in gehoor/gezicht/mobiliteit	GGD-monitor	2012	19-64		*			
		GGD-monitor	2012	65+		*			
Participatie									
Werk	Heeft betaald werk	GGD-monitor	2012	19-64		*			
Vrijwilligerswerk	Verricht vrijwilligerswerk	GGD-monitor	2012	19-64		*			
Mantelzorg geven	Geeft momenteel mantelzorg	GGD-monitor	2012	19-64		*			
Jeugd									
Leefsituatie	Wijkscore Kinderen in tel	Verwey-Jonker	2012						
Ouderen									
Kwetsbare ouderen	Kwetsbare ouderen	GGD-monitor	2012	65+		*			

#Bronnen basisprofiel	Kanttekening
ROS Wijkscan:	
- ROS registratie (zorgaanbod: praktijken en gezondheidscentra huisartsen en paramedici)	
- ABF-Primosprognose (bevolkingsprognose)	Commerciële data, kosten aan verbonden
- Nivel-LINH-VAAM ((toekomstige) zorgvraag)	Geëxtrapoleerde wijkcijfers (PC4) o.b.v. van registraties van 84 landelijke huisartsenpraktijken. Relatief lage verklaarde variantie van de modellen. Beperkende factor bij het modelleren is de beschikbaarheid en uniformiteit van verklarende variabelen op wijkniveau. Discussiepunt of bestaande verschillen tussen wijken door het gebruik van deze modellen onzichtbaar zijn omdat er andere factoren aan ten grondslag liggen dan die als verklarende factoren zijn opgenomen in het regressiemodel.
- Trimbos instituut-Nemesis (huisartsencontacten bij psychische en sociale problemen)	
GGD gezondheidsmonitors (volwassenen, ouderen, jeugd 12 t/m 18 jaar, jeugd 0 t/m 11 jaar; gezondheidstoestand en determinanten van gezondheid)	Geëxtrapoleerde wijkcijfers (PC4) o.b.v. van enquête-onderzoek met steekproeven per gemeente. Het gemeentecijfers is als verklarende variabele opgenomen in het model, dus meer regionaal specifieke informatie dan bij de VAAM-modellen. Relatief lage verklaarde variantie van de modellen. Beperkende factor bij het modelleren is de beschikbaarheid en uniformiteit van verklarende variabelen op wijkniveau. Discussiepunt of bestaande verschillen tussen wijken door het gebruik van deze modellen onzichtbaar zijn omdat er andere factoren aan ten grondslag liggen dan die als verklarende factoren zijn opgenomen in het regressiemodel.
CBS (GBA) (bevolkingscijfers)	
SCP-statusscore (sociaal-economische status)	De statusscore geeft aan hoe de sociale status van een wijk is, in vergelijking met andere wijken in Nederland. De sociale status van een wijk is afgeleid van een aantal kenmerken van de mensen die er wonen: hun opleiding, inkomen en positie op de arbeidsmarkt.
VROM-leefbaarometer (index voor fysieke en sociale leefomgeving)	De leefbaarometer is opgebouwd uit indicatoren rondom woningvoorraad, publieke ruimte, sociale samenhang, veiligheid, voorzieningen en bevolkingssamenstelling. Het geeft vooral een impressie van de fysieke (en sociale) leefomgeving.
RIVM-zorgatlas (levensverwachting en sterftcijfers)	Levensverwachting en sterftcijfers helaas niet beschikbaar op wijkniveau ivm kleine aantallen.
Verwey-Jonker instituut-Wijkscore Kinderen in tel 2012 (rangorde wijken naar sociale situatie kinderen)	Landelijke rangorde aan de hand van 9 indicatoren op postcodeniveau: voortijdig schoolverlaters, aantal kinderen per hectare speelruimte, met delict voor rechter, werkloze jongeren, kinderen in achterstandswijken, kinderen in uitkeringsgezin, melding kindermishandeling, achterstandsléerlingen, tienermoeders. De indicatoren niet gewogen.

*Extrapolatie wijkcijfers uit GGD-gezondheidsmonitors

De GGD-gezondheidsmonitors bevatten veel informatie over m.n. gezondheidstoestand en gezondheidsdeterminanten per leeftijdsgroep (jeugd 0 t/m 11 jaar, jeugd 12 t/m 18 jaar, volwassenen 19 t/m 64 jaar en zelfstandig wonende ouderen 65 jaar en ouder). Deze informatie is beschikbaar op gemeenteniveau met een betrouwbaarheid van +/-5% (d.w.z. een prevalentie van overgewicht van 50% in een bepaalde gemeente zal in werkelijkheid liggen tussen 45% en 55%).

Voor sommige (grotere) gemeenten zijn er ook extra steekproeven getrokken om op wijk- of buurtniveau uitspraken te doen. Dit is vaak niet het geval. Het aantal respondenten in de steekproef is dan te klein om voor een kleiner gebied betrouwbare uitspraken te doen. Er kan wel een cijfer geschat worden op basis van achtergrondkenmerken in wijk/buurt en het beschikbare gemeentecijfer. Voorwaarden: de achtergrondkenmerken (=verklarende variabelen in het regressiemodel) moeten landelijk beschikbaar zijn op wijkniveau en het bestand waarmee de regressiemodellen berekend worden moet voldoende cases bevatten om een betrouwbaar model te kunnen maken.

Achtergrondkenmerken zijn vooral beschikbaar per 4-posities postcodegebied (postcodecijfers) en de postcodecijfers zijn ook meegenomen in de GGD-monitors, dus dit is het gebiedsniveau waarop de regressiemodellen zijn bepaald.

Voor de regressiemodellen zijn de volgende achtergrondkenmerken geselecteerd, gebaseerd op mogelijke relatie met gezondheid(sdeterminanten) en beschikbaarheid:

Achtergrondkenmerk	In het model als	Kanttekening
Geslacht (CBS)	% man per postcodegebied	Onafgeronde aantallen per postcodegebied opgevraagd bij CBS (maatwerktabel, betaald)
Leeftijdscategorie (CBS)	% in bepaalde categorie per postcodegebied; 0-5, 6-11, 12-15, 16-18, 19-34, 35-49, 50-64, 65-74, 75+	Onafgeronde aantallen per postcodegebied opgevraagd bij CBS (maatwerktabel, betaald)
Etniciteit (CBS)	% niet-westers allochtoon per postcodegebied	Om dit uit te splitsen naar leeftijdsgroep (kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen) is gekeken naar hoe de niet-westerse allochtonen landelijk verdeeld zijn over de leeftijdsgroepen en deze verdeling toegepast op het % niet-westers allochtonen per postcodegebied.
Huishouden (CBS)	% eenpersoonshuishouden per postcodegebied, alleen bij monitors volwassenen en ouderen	*Om dit uit te splitsen naar leeftijdsgroep (volwassenen, ouderen) is gekeken naar hoe de eenpersoonshuishoudens landelijk verdeeld zijn over de leeftijdsgroepen en deze verdeling toegepast op het % eenpersoonshuishoudens per postcodegebied *Het had de voorkeur om ook het % eenoudergezinnen mee te nemen in de regressiemodellen bij de jeugdmonitors, maar dit gegeven is niet op postcodeniveau beschikbaar en de CBS-indicator eenoudergezinnen is ook niet goed vergelijkbaar met de monitor-indicator eenoudergezin.

Statusscore 2010 (SCP)	in 7 categorieën, waarde per postcodegebied	In de ouderen en volwassenenmonitor is ook inkomen in kwintielen opgenomen als indicator voor SES. Dit geeft in de modellen echter geen grotere verklaarde variantie dan de statusscore.
Stedelijkheid (CBS)	In 5 categorieën, waarde van de gemeente waartoe de wijk behoort	Stedelijkheid is ook beschikbaar op 6-positiepostcodeniveau en vandaar om te rekenen naar PC4-niveau. Dit levert in de modellen echter geen grotere verklaarde variantie op dan stedelijkheid op gemeenteniveau.

Voor het maken van de regressiemodellen is het databestand gebruikt van de volwassenen- en ouderenmonitor 2012 van Zeeland en Brabant (4 GGD's) (het landelijke bestand was nog niet beschikbaar. Het bestand is ongewogen geaggregeerd naar PC4-eenheden en per PC4-gebied zijn de ongewogen gemeentelijke percentages van de uitkomstvariabelen (%overgewicht, %niet voldoen aan beweegnorm etc.) toegevoegd, naast de statusscore 2010 per postcodegebied en de stedelijkheid op gemeente en postcodeniveau. Vervolgens zijn PC4-gebieden geselecteerd met meer dan 100 respondenten. Per uitkomstvariabele is een stepwise lineaire regressie gedaan met als verklarende variabelen het gemeentelijke cijfer voor die uitkomstvariabele en de achtergrondkenmerken van het postcodegebied zoals genoemd in bovenstaande tabel.

REGRESSION

```

/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT overgewicht_pc
/METHOD=STEPWISE overgewicht_gem stedelijkheid2_gem geslacht_pc leeftijdcat2_pc_1
  etnicat_pc statusscore AGHHA203_pc.

```

Voor het berekenen van de wijkcijfers zijn per postcodegebied de waarden van de verklarende variabelen in een tabel gezet. De onafgeronde inwonersaantallen naar leeftijd en geslacht zijn opgevraagd bij het CBS en deze omgerekend naar %man en %leeftijdscategorie. Via statline zijn ook het aantal niet-westers allochtonen en het aantal eenpersoonshuishoudens per postcodegebied verkregen. Deze cijfers zijn echter niet uitgesplitst naar de leeftijdscategorieën van de monitors. Als schatting is de landelijke verdeling naar leeftijdscategorieën toegepast op de aantallen per postcodegebied en zijn ze vervolgens omgerekend naar percentages. De statusscore 2010 is van het SCP en ingedeeld in 7 categorieën volgens de bijbehorende beschrijving. De stedelijkheid per gemeente komt uit statline.

PC4	%man	%19-34	%35-49	%50-64	%1- persoons- huishouden	%niet- westers	stedelijkheid gemeente (1=niet, 5=zeer sterk)	Status- score 2010	ongewogen gemeente- cijfer indicator
	geslacht_pc	leeftijdcat3_pc_1	leeftijdcat3_pc_2	leeftijdcat3_pc_3	AGHHA203_pc	etnicat_pc	stedelijkheid2_gem	statusscore	overgewicht_gem
4766	55,6	16,7	61,1	22,2	18,9	0,0	2	4	48,9

Door de exponenten van het lineaire regressiemodel te vermenigvuldigen met de waarden van de verklarende variabelen krijgt men een schatting van de uitkomstvariabele per postcodegebied.

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
5	(Constant)	13,615	5,971		2,280	,024
	overgewicht_gem	,969	,099	,552	9,757	,000
	statusscore	-1,640	,406	-,292	-4,041	,000
	leeftijdcat3_pc_1	-,173	,062	-,202	-2,788	,006
	AGHHA203_pc	-,233	,077	-,247	-3,012	,003
	etnicat_pc	,205	,079	,202	2,574	,011

a. Dependent Variable: overgewicht_pc

$$\text{Overgewicht_pc} = 13,615 + (0,969 * \text{overgewicht_gem}) + (-1,640 * \text{statusscore}) + (-0,173 * \text{leeftijdcat3_pc_1}) + (-0,233 * \text{aghha203_pc}) + (0,205 * \text{etnicat_pc})$$

$$\text{Overgewicht_}[4766] = 13,615 + (0,969 * 48,9) + (-1,640 * 4) + (-0,173 * 16,7) + (-0,233 * 18,9) + (0,205 * 0) = 47,1$$

Voor de pilotgemeenten is bij een aantal uitkomstvariabelen gekeken wat het verschil is tussen geschatte cijfer en het gewogen cijfer dat officieel berekend is uit de volwassenenmonitor. De verschillen zijn niet zo groot en zijn in de meeste gevallen minder dan 2%. Een opvallend verschil is te zien in de cijfers voor overgewicht bij de gemeente Tilburg (8%). Hier is echter geen verklaring voor gevonden. Bij de andere variabelen is het verschil voor Tilburg niet zo extreem.

Gemeente	Overgewicht		Obesitas		Ervaren gezondheid		Roker	
	Geschat cijfer	Gew. Mon.cijf.	Geschat cijfer	Gew. Mon.cijf.	Geschat cijfer	Gew. Mon.cijf.	Geschat cijfer	Gew. Mon.cijf.
Boxtel	45,6	45,1	9,8	9,6	18,8	17,7	23,7	24,8
Eindhoven	41,4	41,6	11,2	10,9	23,8	21,3	27,0	25,2
Etten-Leur	49,1	47,3	12,0	12,4	16,9	18,5	20,3	21,5
Tilburg	53,5	45,4	17,7	15,1	25,4	23,4	29,3	30,8
Gemert-Bakel	45,1	44,0	9,0	9,6	19,1	18,7	21,8	20,7
Drimmelen	48,0	47,7	12,6	13,2	18,3	17,5	24,7	26,4
Berneheze	46,2	45,9	11,4	12,2	17,4	17,1	22,7	22,7

Concluderend geven de ontwikkelde modellen een redelijke schatting van het wijkcijfer. De gebruikte methode kan echter nog verfijnd worden met geavanceerdere statistiek en gebruik makend van het landelijke databestand.

